

בירכת הגומל

שני בתי קולנוע חדשים בתוך שבוע אחד — זה הישג לא רע כלל וכלל לעיר תל-אביב. אמנם, אף אחד מן השניים אינו ממש חדש, אבל איך שלא יהיה, על חיר דוש הצגת סרטים בין כותליהם צריך לברך בירכת הגומל בעידן הטלוויזיה.

ירון, שהחליף בעלים ושם, ונקרא היום קריטריון ויתר על כמות די גדולה של מושבים באולם, כדי להכשיר אותו חל-קית לאפשרות של צילום תוכניות טלוויזיה בתוכו, במשך היום, ואילו בערב ינסה המקום לשמש במה לקולנוע ולתיאטרון מתקדם. הלוואי.

אוריין החליף אף הוא בעלים ושם, ותחת הכינוי אורלי הוא מצטרף לאימפריה הקולנועית הצומחת והולכת של סרטי נוח — מנחם גולן ויורם גלובוס. אבל כאן השינויים מרחיקי-לכת הרבה יותר מאשר במיקרה הקודם.

מי שזוכר את אוריין כאולם דמויי אודוה, שמכונותיו מוזיפות בקביעות את המוסיקה והבריונים מטיילים בו להנאתם, המתחלת הסרט ועד לסופו, מפצחים גרעינים ומנופפים אגרופים ובקבוקים, מי שזוכר כל אלה וסבל מהם, יופתע בוודאי לטובה למראה האולם החדש.

הכניסה הרחבה, אולם ההמתנה שופץ, סדר וקישט בצורה נאה, שטיח מכסה את ריצפת האולם עצמה, מושבים מרופדים החליפו את הכיסאות החורקים, ומי שישב לפניך אינו מטיר כמו בימים הי טובים. הקירות נצבעו, מלונות-ההקרנה שופצו (אולי אפילו הוחלפו).

עכשיו נותר רק לראות מה יעשה כדי לשמור עליו בצורה זו.

תלבושות

בעיות עם חזיות

המקשר של ג'וזף לוזי, אשר יוצג בר קרוב בארץ, אינו רק סרט עטור-פרסים, אלא גם סרט אשר עורר התפעלות כללית בקהל הרחב, ואפילו זכה לרווחים נאים — וזה הישג נדיר למדי אצל לוזי.

הכל הסכימו שההישגים האמנותיים בו הם בלתי-רגילים, הכל פרט לכמה ברי-טים דקדקנים, המיטיבים לגלות את הקורצים הקטנים ביותר באליה.

הנה, למשל, מיכתב למערכת עיתון בריטי: „אני מליאת התפעלות מן הסרט

ג'ידי קריסטי ב"המקשר" מה היתה ויקטוריה אומרת?

של לוזי, אני חושבת שאין בייטס וג'ולי קריסטי משחקים נפלא. הכל נהדר, אבל יש משהו שמפריע לי באופן מיוחד.

„כיצד זה יתכן שביצירה מושלמת כל-כך, תופיע העלמה קריסטי בחולצה שקור פה, שמתחתה חזייה מודרנית לגמרי? הרי הסרט מתרחש בימי המלכה ויקטוריה, וחזייה כזו ומגנו היא ממש עיוות של המציאות, המשחזרת בדיוק רב כל-כך בסרט. האם אי-אפשר היה להקפיד בפרט חשוב כל-כך?"

אשה קטנה

גדולה

אני אוהב אותך, רוזה

(אורלי, תל-אביב, ישראל) —

הסיפור יוצא מן הכלל: צעירה מתאלמנת, בסוף המאה שעברה, בהיותה בת 21, מגדלת בביתה את גישה, הצעיר ממנה בעשר שנים, לו היא חייבת להינשא לפי חוקי היהדות, כאשר יגיע לבגרות. אולם היא מסרבת להיות אשתו רק מתוך כפיית החוק, ודורשת את זכויותיה כבת-חורין.

הסרט של משה מזרחי, המבוסס על סיפור חייה האמיתיים של סבתו, אשה ירושלמית מופלאה שנפטרה בגיל מופלג לג משה שנה ויותר, מזכיר בהתחלה את „איש קטן גדול": מיכל בת אדם (רוזה), באימור של קשישה שנראה יותר כמסיכת-פורים מאשר קמטי-זקנה, מטיילת בירושלים בחברת נינה, העתק מדוייק לחתן שגידלה אי-אז בביתה, ונוכרת בנעוריה. כמאן, קפיצות בזמן, מעברים בין רוזה הישיבה לרוזה צעירה, קפיצות ומעברים שאינם אמנם חיוניים לסרט מבחינה דרמטית, אבל מוסיפים כנראה, לדעת הבמאי, מימד ציורי לסיפור.

ירושלים של סוף המאה שעברה, מינהגי העדה הספרדית בה, ההווה וצורת-החיים של אז, משחזרים באהבה רבה, אם כי קשה להתאקלס בדילוגים המתנהלים, חליפות, בשפות מליציות ובשפת רחוב, ולא תמיד בהתאם לתקופה. הנפשות הפועלות, גם הן נראות כמתלבטות במלל שהעמיסו על כתיפיהן, ואינו יודעות בדיוק איך להתגבר עליו. משה מזרחי, הבמאי, התקשה כנראה בהדרגת השח-קנים, אחרת קשה להבין כיצד גלשו אנשים מחוננים כאלישבע מיכאלי (חותנתה של רוזה) או אבנר חזקיהו (רב השכונה) אל גבולות המאוריה (ובמיקרה של מיכאלי, פארודיה שאינה מעודנת כלל). פניה הרגישים של לבנה מינקלשטיין מלאים הבעה, אבל הרעיון להפוך אותה לער-ביה הבקאה במינהגי עולם, הוא מוזר ובלתי-מתאים.

עיקר הכישלון בשתי הדמויות הראשיות, שעל התפתחות היחסים הרגישים ביניהם נשען הסיפור כולו, מיכל בת אדם, בדמות רוזה, בולמת את עצמה עד כדי חוסר-הבעה, ואילו הילד, גבי אונטרמן, פשוט אינו יודע לשחק, הוא עושה מה שאומרים לו לעשות, אבל אינו יורד לרגע לעומק העניין.

רוזה הצעירה והגיס: מאובנים

צילומיו של אדם גרינברג יעוררו בוודאי התפעלות רבה. ירושלים, מבעד לעדשתו, מקסימה בכל שעות היום ובכל עונות השנה, במיוחד כאשר יורד עליה שלג. אולם מי שישים לב לפרטים יגלה, למשל, שסצינה אשר במרחק בינוני, נראית כאילו היא מתרחשת בחדר אפולו, הופכת, עם התקרב המצלמה לפני הגיבורים, לשטופת אור זרקורים. ומה שנוגע לפני הגיבורים, המצלמה אינה מתייחסת אליהם באותה אהבה ורגישות שהיא מקדישה לנופים.

ובכל זאת, „אני אוהב אותך, רוזה", יכול להחשב לאחד המוצרים היותר מוצלחים של הקולנוע הישראלי (זאת מחמאה, זאת!). האווירה של ירושלים הישנה, הסיפור שאי-אפשר לנטרלו בשום אופן, כמה סצינות עשור יות בכישרון, כזו המתארת את נשות ירושלים כשהן מנסות לרגום באבנים אשה בוגדנית, כמה זיקי כישרון במישחק, כמו הופעתו של יוסף שילוח כמחזר ביישן, טוב-לב וחסר-תקווה של רוזה, כל אלה ייוקפו בכל זאת לטובת הסרט. וזה כבר לא רע.

אפריקה

טובלת בדם

אפריקה אדיו (קריטריון, תל-אביב, איטליה) — הצנורה היש-ראלית, שגילתה במשך השנים

ההמדינות האפריקאיות אינן נימנות תמיד על „מדינות ייחודיות לנו", הסכימה סוף-סוף, לאשר להקרנה את סרטו זה של גואלטיארו („מונדו קאנה") ז'אקופטי, שהוסיף רט למעשה כאשר התעוררות היבשת השחורה היתה עדיין בעיצומה.

הוא מציג את מרחבי אפריקה כשטח-הפקר, בו מתרחשים מעשים איומים נגד האדם ונגד הטבע, והכל משום שהלבנים נטשו את הכושים, מבלי להעניק להם את אותו בסיס איתן ומוצק של ציוויליזציה אירופית שהיא חיונית כל-כך לעמים נעלים (כמו גרמניה, למשל, במלחמת-העור-לם השנייה).

ז'אקופטי, מומחה מאין כמוהו להנציח חלק מן האמת ולא את האמת כולה, מתעלם לרוב מכל בעיות התהוותן הפוליטית של המדינות החדשות באפריקה, ולעומת זאת מבכה את הג'ונגלים ההולכים לעולמם, את הברבריות של שבטי הבאטוט, את הגיחוך שבמראה הכושיות הלבוב שות חזיות, ואת השמדתם התמונית של חיות-הבר.

ואם כי הוא מטיף נגד כל זה, נדמה כאילו הוא נהנה מאוד מכל מחזות-הזוועה הנקלטים במצלמתו. שוב ושוב רוצחים בפניה פילים, סוסיאואר, איילות וזברות. כושים הורגים כושים, כושים הורגים ערבים, ולבנים הורגים כו-

בני שבט הבאטוט: רוצחים וחזיות

שים. בקיצור, אמבט דמים, שאולי לא נגרם על-ידי ז'אקופטי, אבל גרם לו, כנראה, תמיד נחת-רוח.

למי שיש לו קיבה חזקה במיוחד, ולמי שחיות ואנשים מבותרים הם בחזקת שעשוע קל לערב אביבי נעים, „אפ-ריקה אדיו" הוא התבשיל עבורו. אבל הסרט אינו חדש, האידיאולוגיה צולעת וצבועה, והמציאות חלקית מאוד. אולי לא צריך לזלזל בסרט, אבל כדאי להשלים את הידיעות לפני שמסיקים מסקנות.

תדרין

תל-אביב

דקמרון (סמודי, איטליה) —

בוקאצ'יו, בגירתו המודרנית של הבמאי פיארו פאולו פאזוליני, ממשיך להצליח בבי-שוטים ולהרגיז את הבורגנים. תחוקנה ידיו.

הארי המזוהם (אופיר, אר-

צות-הברית) — פישעון קשוח ומקפא את הדם, מבוים בוורטואוזיות על-ידי דון סיגל, על שוטר היוצא לצוד רוצח מטורף כאילו היה זה אויבו האישי. מומלץ לבעלי עצבים חזקים.

מירכוד 22 (אלנבי, ארצות-

הברית) — אמנם רחוק מן הספר, אבל גם כך זוהי סאטירה מאקאברית הריפה נגד המיסד הצבאי ואוויליות המלחמה.

מצולם היטב ומשווק לעילא ולעילא על-ידי אלן ארקין, מרטין באלום, אורסון וולס. באק הנרי ואחרים.

סיפור אחד של פשע (1993).

איטליה) — חיקוי משעשע של תעלומת רצח נוסח אגאטה כריסטי, עם גאסטונה מושין בדמות שוטר כריי, המסתיר מוח מבריק מאחורי חיצוניות שלומיאלית.

ירושלים

הקשר הצרמתי (אוריון, אר-

צות-הברית) — בלשים במשטרת נייר

ירוק מגלים הברחת סמים מצרפת לארצות-הברית. מותחן מקצועי מרתק, המבוסס על פרשה שהיתה בהשתתפות שני שוטרים מקוריים של מחלקת הסמים האמריקאית ועם השחקן המצויין ג'ון הקמן.

חיפה

יהלומים לנצח (ארמון, אנגליה) — ג'יימס בונד מבדר יותר משהוא מו-תח, עם הרבה המצאות, צילומים מרהיבי-עין ושון קונרי בתפקיד הראשי.

קוראים לי טרינמי (עצמון).

איטליה) — מערכון היתולי מלא גדוש מיבעיעים אקרובטיים, ואפילו טיפתידים אחת אינה נשפכת בו. להיש העונה.